

LAUSUNTO

13.06.17

Liikenne- ja viestintäministeriö

kirjaamo@lvm.fi

liikennekaari@lvm.fi

Asia: Tietosuojavaltuutetun lausunto**Viite: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi****YLEINEN OSA**

Henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntökehikko on muuttumassa ja tällä hetkellä on menossa siirtymäaika yleisen tietosuoja-asetuksen osalta, jota ryhdytään soveltamaan 25.5.2018 alkaen. Näin ollen kaikessa lainsäädäntötoiminnassa on jo nyt huomioitava yleisestä tietosuoja-asetuksesta tulevat reunaehdot kansalliselle lainsäädännölle. Kansallinen lainsäädäntö on mahdollista vain niiltä osin, kuin se asetuksessa nimenomaisesti sallitaan ja niiltä osin, kuin esitetyt säännökset ovat välttämättömiä yleisen tietosuoja-asetuksen säännösten täydentämiseksi. Kansallinen liikkumavara pohjautuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin sekä arkaluonteisten tietojen osalta 9 artiklan 2 kohdan alakohtiin sekä rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvien henkilötietojen osalta 10 artiklaan. Lisäksi asetuksessa on useita artiklakohtaisia tarkennuksia kansallisesta liikkumavarasta. Lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhtainen asetettuun tavoitteeseen nähden. Lainsäädännön on oltava myös selkeää, täsmällistä ja sen soveltamisen on oltava ennakoitavaa.

Kun käsittelystä säädetään kansallisessa laissa tietosuoja-asetuksen antaman liikkumavaran puitteissa, käsittelyn oikeusperuste voi sisältää 6 artiklan 3 kohdan mukaan erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan asetuksen sääntöjen soveltamista, muun muassa:

- yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta;
- käsiteltävien tietojen tyyppiä;
- asianomaisia rekisteröityjä,

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00

- yhteisöjä joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa;
- käyttötarkoitussidonnaisuutta;
- säilytysaikoja; sekä
- käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitetut toimenpiteet.

Esitystä on tarkasteltava myös perusoikeusnäkökulmasta. Euroopan unionin perusoikeuskirjan rinnalla on huomioitava kansallinen peruslaki ja perustuslakiavaliokunnan sekä hallintovaliokunnan lausuntokäytäntö. Perustuslain 10 §:n 1 momentti sisältää lainsäädäntötoimeksiannon, jonka mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Sääntelyn on oltava täsmällistä sekä tarkkarajaista. Henkilötietojen suojan kansallisen perusoikeussuojan tulkinnasta suhteessa EU:n tietosuoja-asetukseen perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan PeVL 38/2016 vp seuraavaa: ”Valiokunnan käsityksen mukaan estettä ei ole sille, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden sekä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös asianmukaisesti laaditulla yleisellä Euroopan unionin asetuksella tai kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailla”.

Komissio on asetuksen täytäntöönpanoa koskevan työn yhteydessä toistuvasti painottanut, että kansallista liikkumavaraa tulee käyttää hyvin rajatusti. Tietosuoja-asetuksen määritelmiä ei saa määritellä uudelleen ja suoraa toistamista tulee välttää. Viittaukset asetukseen ovat kuitenkin mahdollisia. Kaikessa kansallisessa lainsäädännössä on huomioitava asetusinstrumentin tarkoitus eli se, että asetusta tulee soveltaa yhdenmukaisesti jäsenvaltioissa. Kansallinen asetusta tarkentava lainsäädäntö voi vaarantaa tämän keskeisen tarkoituksen. On myös otettava huomioon, että tietosuoja-asetus ei ole minimidirektiivi.

Nyt lausunnon kohteena oleva esitys on toinen osa niin kutsuttua liikennekaarihanketta, jolla toteutetaan hallitusohjelman kärkihankkeita digitaalisen kasvuympäristön rakentamiseksi sekä säästöjen sujuvoittamiseksi. Eduskunta on hyväksynyt hankkeen ensimmäiseen vaiheeseen ja nimennyt uuden lain liikenteen palveluista annetuksi laiksi. Tällä hallituksen esityksellä toteutettaisiin liikennekaarihankkeen toinen osa täydentämällä liikenteen palveluista annettu laki kattamaan koko liikennejärjestelmä. Esitys on laaja ja sisältää lukuisia henkilötietojen käsittelyn ja yksityisyyden suojan kannalta merkityksellisiä muutoksia. Esityksen sisältämä henkilötietojen käsittely on luonteeltaan sellaista, että se kuuluu tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan. Näin ollen esitykseen sisältyviä säännöksiä on peilattava tietosuoja-asetukseen sekä erityisesti asetuksen sallimaan kansalliseen liikkumavaraan. **Lainsäätäjän tulisi ankkuroida ehdottamansa käsittelyperuste tietosuoja-asetuksen artikloihin, jolloin suhde kansalliseen liikkumavaraan on mahdollista arvioida.**

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

ERITYINEN OSA

Yksityiskohtaiset kommentit

Laki liikenteenpalveluista annetun lain muuttamisesta

I OSA

6 luku

4 § Ilmoituksen tekeminen

Olisi hyvä, jos säännöksestä kävisi selkeästi ilmi, **kenelle ilmoitus kaupunkiraideliikenteen harjoittamisesta tulee tehdä**. Perusteluista ilmenee, että ilmoitus tulee tehdä Liikenteen turvallisuusvirastolle, mutta olisi selkeämpää, jos tämä kävisi ilmi heti pykälän ensimmäisestä lauseesta.

7 luku

19 § Tietojen luovuttaminen lisätodistusrekisteristä

Esityksen perusteluista ilmenee, että lisätodistusrekisteriin liittyvien henkilötietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 6 1 c kohtaan eli rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen. Ehdotuksen mukaan ”Pykälän 1 momentin mukaan rautatieliikenteen harjoittaja saisi luovuttaa lisätodistusrekisteriin tallennettuja tietoja vain, jos pykälässä säädetyt edellytykset tietojen luovuttamiselle ovat olemassa **eikä luvan hakijan tai haltijan oikeudesta kieltää tietojensa luovuttaminen muuta johdu**. Tietoja ei saisi luovuttaa, jos luovuttamisen voidaan perustellusta syystä epäillä loukkaavan luvan hakijan tai haltijan yksityisyyden suojaa, hänen etujaan tai oikeuksiaan.” **Epäselväksi jää, mihin luvan hakijan tai haltijan kiello-oikeudella viitataan ja mihin tällainen oikeus perustuisi?** Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröidyllä ei muun muassa ole 21 artiklan mukaista vastustamisoikeutta silloin, kun käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 6 1 c kohtaan. Näiltä osin esitystä lienee syytä täsmentää ja tarkastella asetusta vasten.

III OSA

2 luku

2 a § Puolesta-asiointi

Tämä pykälä tai sen perustelut eivät sisällä puolesta-asiointin tarkastelua tietosuojalainsäädännön näkökulmasta. Asia on uusi ja tämän vuoksi sitä olisi tarpeen

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

tarkastella muun muassa rekisterinpitäjälle sekä henkilötietojen käsittelijälle kuuluvien vastuiden (tietosuoja-asetuksen IV luku) sekä käsittelyperusteen olemassa olon ja sen varmentamisen (perusteluiden mukaan käsittelyperusteena on suostumus tai sopimussuhde) sekä rekisteröidylle kuuluvien oikeuksien kautta (mm. tietosuoja-asetuksen 20 artiklan ”oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen”). Erityisesti on selvitettävä, mikä on alkuperäisen rekisterinpitäjän suhde liikkumis- ja yhdistämispalvelun tarjoajaan sekä muihin rekisterinpitäjiin (ovatko yhteisrekisterinpitäjiä (esityksen perustelujen mukaan kysymyksessä on jaettu asiakassuhde), käsitteleekö liikkumis- ja yhdistämispalvelun tarjoaja henkilötietoja käsittelijänä rekisterinpitäjän lukuun vai luovutetaanko tietoja rekisterinpitäjältä toiselle?). Samalla on varmistettava, ettei omaksuttu ratkaisu vaaranna tietosuojaperiaatteiden ja tietoturvan toteutumista. Ottaen huomioon, että pykälän sallima käsittely voi johtaa rekisteröityjen osalta kattavan ja yksityiskohtaisenkin liikkumista koskevan henkilörekisterin syntymiseen, on käsittelystä myös tältä pohjalta suoritettava riskiarvio sekä tarvittaessa vaikutustenarviointi (art. 35). On myös arvioitava, voivatko tällaiset tiedot paljastaa välillisesti tietosuoja-asetuksen 9 artiklan alaisia erityisiä henkilötietoryhmiä. Yksityiskohtainen tarkastelu on edellytyksenä myös sille, että voidaan arvioida nyt ehdotetun säännöksen tarpeellisuutta suhteessa tietosuoja-asetukseen.

Puolesta-asioinnin konseptissa on otettu mallia maksupalveludirektiivissä omaksutusta ratkaisusta. Tietosuojavaltuutettu kiinnitti maksupalvelulain uudistamista koskevassa lausunnossaan (Dnro 905/05/2017) huomioita maksupalveludirektiivin suostumus-käsitteen, joka ei vaikuttanut olevan täysin yhdenmukainen tietosuoja-asetuksessa olevan suostumus-käsitteen kanssa. Tietosuojavaltuutettu totesi samaisessa lausunnossaan myös, että:

”Oikeusvarmuuden ylläpitämiseksi lainsäätäjän on hyvä selkeyttää, minkä tietosuoja-asetuksen mukaisen perusteen se on kulloinkin tarkoittanut toimivan henkilötietojen käsittelyn perusteena. Tietosuojanäkökulmasta yksi peruste kerrallaan riittää. Jos säädetään, että nimenomainen suostumus annetaan sopimuksessa, on vaarana ajautua henkilötietojen käsittelyn perusteen osalta epäselvään tilanteeseen. Palvelutarjoajien on tiedettävä, miten toimia lain mukaan. Onko ajatuksena, että puitesopimuksen henkilötietojen käsittely perustuu sopimukseen (tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan b alakohta), ja maksutilillä olevien tietojen käsittely nimenomaiseen suostumukseen (asetuksen 6 artiklan 1 a-alakohta sekä 9 artiklan 2 kohdan a alakohta)?”

Tätä taustaa vasten, nyt ehdotetun säännöksen vaikutusta tietosuojanäkökulmasta tulee selvittää yksityiskohtaisemmin.

4 § Rajapintojen avaamiseen liittyvät yleiset vaatimukset

Niiltä osin, kuin nyt lausunnon kohteena olevassa esityksessä on otettu mallia

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

maksupalveludirektiivistä (PSD2), kiinnitän huomioitanne siihen, että rajapinta toimijoille on yhtenäisten kriteerien mukainen ja viranomaistahon sääntelemä (European Banking Authority EBA). Epäselväksi jää, onko nyt lausunnon kohteena olevan ehdotuksen osalta rajapintojen osalta ajateltu vastaavasti jotain koordinoivaa tahoja?

IV OSA

1 luku

Viranomaisten toiminta

Kyseisessä luvussa ei mainita tietosuojavaltuutettua lainkaan. Tietosuojavaltuutettu on henkilötietojen käsittelyn osalta toimivaltainen viranomainen (mm. 9 § ja 15 §). Mikäli säännöksen on tarkoitus olla informatiivinen, olisi myös tämän asian hyvä käydä ilmi.

2 § Liikenneviraston seuranta- ja yhteen sovittamistehtävät

Ehdotetun 2 momentin mukaan liikkumispalvelun tarjoajan on toimitettava liike- ja ammattisalaisuuden estämättä määrääjain harjoittamansa liikenteen tarjontaa ja toteutunutta kysyntää koskevat tiedot Liikennevirastolle sen liikkumispalveluiden kysyntää ja tarjontaa koskevan seurantatehtävän ja liikkumispalveluiden kehittämiseen liittyvän yhteensovittamistehtävän hoitamiseksi sekä tilastointia ja tutkimusta varten. Uudessa 4 momentissa Liikennevirasto veloitettaisiin avaamaan nämä saamansa tiedot avoimena datana avoimen rajapinnan kautta.

Esityksen perusteella ei synny selkeää kuvaa siitä, mitä näillä tiedoilla käytännön tasolla tarkoitetaan. Sisältävätkö liikenteen tarjontaa ja toteutunutta kysyntää koskevat tiedot henkilötietoja? Herää kysymys, muodostuuko Liikennevirastolle tätä kautta kattava, yksilöiden liikkumista kuvaava rekisteri. Mikäli näin on, esityksen perusteluissa on tarkemmin peilattava tällaisen henkilötietojen käsittelyn vaikutusta luonnollisen henkilön oikeuksiin ja vapauksiin tietosuoja-asetuksen kautta.

Niiltä osin, kun on kysymys anonymien tietojen luovuttamisesta, viittaa Tietosuojaryhmä 29 (WP 29) lausuntoon 5/2014 anonymisointitekniikoista. Kyseisessä lausunnossa todetaan, että todetaan, että ”..anonymisointi tapahtuu käsittelemällä henkilötietoja siten, että henkilön tunnistaminen **estyy peruuttamattomasti**. Rekisterinpitäjän olisi näin tehdessään otettava huomioon kaikki ”kohtuudella toteutettavissa” olevat keinot, joita joko **rekisterinpitäjä** tai jonkin **kolmas osapuoli voi tunnistamiseen käyttää**.” Samaisessa lausunnossa todetaan, että ”**Jos rekisterinpitäjä ei poista alkuperäisiä (tunnistettavissa olevia) tietoja tapahtumatasolla ja luovuttaa tästä aineistosta osan edelleen, tuloksena**

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

olevassa aineistossa on edelleen henkilötietoja...Jos rekisterinpitäjä aggregoi tiedot tasolle, jossa yksittäisiä tapahtumia ei ole mahdollista tunnistaa, aineistoa voidaan pitää anonyyminä”. Näin ollen Liikenneviraston arvioitava tietoja anonymisoidessaan myös sitä, voidaanko tietoaaineisto saada takaisin tunnisteelliseksi hyödyntämällä tietolähteenä toiminutta rekisteriä. Jos näin on, tiedot ovat yhä henkilötiedoiksi katsottavia tietoja, eikä niitä voida luovuttaa avoimen rajapinnan kautta.

V OSA

Liikenneasioiden rekisteri

1 luku

Yleiset säännökset

1 § Rekisterin sisältö ja käyttötarkoitus

Ehdotetun säännöksen mukaan ”Liikenneasioiden rekisteriä pidetään liikenteen lupien ja muiden oikeuksien myöntämiseksi ja valvomiseksi, liikenteen turvallisuuden parantamiseksi, liikennevälineiden ja niihin liittyvän verotuksen ja kiinnitysten yksilöimiseksi, ympäristöhaittojen vähentämiseksi, *liikkumispalveluiden kehittämisen sekä niiden käyttämisen edistämiseksi, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan mahdollistamiseksi, omadataan perustuvien palveluiden kehittämisen edistämiseksi* ja liikenteen viranomaispalvelujen tuottamiseksi.” Tämän lisäksi säädetään, että ”Liikennevirasto saa käyttää rekisterissään olevia tietoja sille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.”

Esityksen perusteluissa henkilötietojen käsittelyperustaksi täsmennetään tietosuoja-artiklan 6 1 c ”rekisterinpitäjän lakisääteinen tehtävä”. Liikenteen turvallisuusvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta annetun ehdotuksen mukaan ”Viraston tehtävänä on...4) huolehtia toimialaansa kuuluvien kuuluvista liikennemarkkinoihin, liikkumispalvelujen edistämiseen ja liikennejärjestelmän kehittämiseen liittyvistä tehtävistä, 4 a) edistää liikenteeseen ja liikennemarkkinoihin kuuluvaa digitalisaatiota sekä mahdollistaa liikenteeseen liittyvien kokeilujen, tutkimuksen ja innovaatioiden toteuttaminen”.

Nyt lausunnon kohteena olevassa ehdotuksessa olisi erotettava nyt tarkkarajaisesti ne käsittelytarkoitukset, jotka kuuluvat erottamattomasti liikenteen turvallisuusviraston ydintoimintaan julkisessa ja lakisääteisessä tehtävässään sekä ne toiminnot, jotka eivät kuulu tähän ydinalueeseen. Nyt lausunnon kohteena olevan lain 3 luvussa varataan esimerkiksi nimenomaisesti oikeus tietojen luovuttamiseen liikenteeseen liittyvien palveluiden tarjoamiseen ja kehittämisen (4 §) sekä tutkimus, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (5 §) osalta. Näin ollen vaikuttaa siltä, että kyseisillä säännöksillä

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

pyritään viranomaisen lakisääteisestä tehtävästä poiketen tosiasiallisesti luomaan käsittelyoikeuksia kolmansille tahoille. Tietosuojavaltuutettu katsoo, ettei tällaista käsittelyä voida perustella tietosuojasetuksen 6 1 c kohdalla. Kun tietoja luovutetaan edelleen jollekin toiselle taholle, on tällaisessa henkilötietojen käsittelyssä kysymys jatkokäytöstä johonkin toiseen tarkoitukseen, eikä Liikenteen turvallisuusviraston lakisääteisten tehtävien toteuttamisesta. **Jatkokäytön edellytyksiä on puolestaan analysoitava tietosuojasetuksen 6 artiklan 4 kohdan kautta.** Nyt lausunnon kohteena oleva esitys ei tällaista arvioita sisällä.

5 § Kielto muuttaa rekisteritietoja

Pykälän otsikossa olisi lienee syytä korostaa, että kysymys on nimenomaan liikennevälineeseen liittyvien tietojen muuttamisesta. Niiltä osin, kuin kyseiset tiedot sisältävät myös henkilötietoja, ehdotettua menettelyä tulisi tarkastella myös tietosuojasetuksen valossa.

2 luku

Rekisterin tietosisältö

1 § Yleiset rekisteriin talletetut tiedot

Koska rekisterin käyttötarkoitus (1 luku 1 §) on määritelty niin laaja-alaisesti, on vaikea hahmottaa, kuinka tarpeellisuusvaatimus rajoittaa tosiasiallisesti 1 §:n 3 ja 4 momentissa mainittujen tietojen tallentamista. Esimerkiksi kehittämis- ja innovaatiotoiminta ovat niin avoimia määritelmiä, että laajasti tulkittuna ne voisivat mahdollistaa hyvinkin laajan tietoaineiston tallettamisen rekisteriin (vrt. käyttötarkoituksen määrittely artikla 5 kohta 1 b). Säännöksestä olisi syytä tehdä tarkkarajaisempi ja täsmällisempi.

3 luku

Tietojen luovuttaminen

Tietojen luovuttamisesta yleisellä tasolla

Tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 b kohdan mukaan henkilötiedot ne on kerättävä tiettyä, **nimenomaista** ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla; myöhempää käsittelyä yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten ei katsota 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti yhteensopimattomaksi alkuperäisten tarkoitusten kanssa ("käyttötarkoitussidonnaisuus"). Tietosuojasetus ei siis sellaisenaan sisällä suoraa poikkeamismahdollisuutta esimerkiksi tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

osalta.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4.kohdan mukaa ”Jos käsittely **tapahtuu muuta kuin sitä tarkoitusta varten, jonka vuoksi tiedot on kerätty**, eikä käsittely perustu rekisteröidyn suostumukseen eikä **unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön, joka muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhtaisen toimenpiteen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi**, rekisterinpitäjän on otettava huomioon muun muassa seuraavat asiat varmistaakseen, että muuhun tarkoitukseen tapahtuva käsittely on yhteensopivaa sen tarkoituksen kanssa, jota varten tiedot alun perin kerättiin:

- a) henkilötietojen keruun tarkoitusten ja aiotun myöhemmän käsittelyn tarkoitusten väliset yhteydet;
- b) henkilötietojen keruun asiayhteys erityisesti rekisteröityjen ja rekisterinpitäjän välisen suhteen osalta;
- c) henkilötietojen luonne, erityisesti se, käsitelläänkö erityisiä henkilötietojen ryhmiä 9 artiklan mukaisesti tai rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja 10 artiklan mukaisesti;
- d) aiotun myöhemmän käsittelyn mahdolliset seuraukset rekisteröidyille;
- e) asianmukaisten suoja-toimien, kuten salaamisen tai pseudonymisoinnin, olemassaolo.

Edellä esitettyyn viitaten, käsittely (ml. luovutus) muussa kuin alkuperäisessä tarkoituksessa voi siis perustua jäsenvaltion lainsäädäntöön vain silloin, kun lainsäädäntö muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhtaisen toimenpiteen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. **Näin ollen luovutusmahdollisuuksia eri käyttötarkoitusten osalta tulee peilata muun muassa tietosuoja-asetuksen 23 artiklan kautta, erityisesti 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Tätä analyysiä ei ole suoritettu tarpeeksi yksityiskohtaisesti, erityisesti 23 artiklan 1 kohdassa mainittujen tavoitteiden näkökulmasta. Näiltä osin esitystä on täsmennettävä ja tarkistettava, ovatko ehdotetut muutokset mahdollisia tietosuoja-asetuksen luoman kansallisen liikkumavaran puitteissa.**

Niiltä osin, kuin laajempia luovuttamiskäytäntöjä on perusteltu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdalla, todettakoon, että kansallinen liikkumavara sisältyy käsittelyn osalta 6 artiklan 1 c ja e kohtiin. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohta puolestaan täsmentää niitä vaatimuksia, joita liikkumavaran puitteissa laadittavan lainsäädännössä pitää huomioida, mutta se ei laajenna käsittelyperusteisiin sisältyvää liikkumavaraa.

Nyt lausunnon kohteessa olevassa esityksessä laajoja luovutusikäytäntöjä on perusteltu useissa kohdin muun muassa avoimen tiedon periaatteilla sekä julkisuusperiaatteen toteuttamisella. Avoimen tiedon periaatteiden ja julkisten tietovarantojen avaamisen taustalla vaikuttaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/98/EY, julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä eli niin kutsuttu PSI-direktiivi. PSI-direktiivin johdanto-osan 21 kappaleessa sekä 1 artiklan 4 kohdassa todetaan, että

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

”Tällä direktiivillä ei kajota eikä millään tavalla vaikuteta yhteisön ja kansallisen lainsäädännön säännösten mukaiseen yksilöiden suojelun tasoon henkilötietojen käsittelyssä eikä sillä muuteta direktiivissä 95/46/EY säädettyjä velvollisuuksia ja oikeuksia.” Näin ollen avoimen tiedon periaatteiden osalta suhteellisuusperiaatteen mukainen analyysi on jo suoritettu PSI-direktiivin yhteydessä ja tätä taustaa vasten ei vaikuta perustellulta, että yksilöille perusoikeutena kuuluvan yksityisyyden suojasta poikkeamista perustellaan avoimen tiedon tuottamalla yleisellä edulla. Julkisuusperiaate eli se, että jokaisen oikeus saada tietoja viranomaisen asiakirjoista, toteuttaa puolestaan kansalaisten oikeutta valvoa julkista valtaa sekä käyttää poliittisia sekä osallistumis- ja vaikuttamisoikeuksiaan. On osin kyseenalaista, voidaanko laajojen henkilötietomassojen luovuttamista viranomaisrekisteristä perustella suoranaisesti julkisuusperiaatteella. Esityksen perusteluita luettaessa laaja-alaisen tiedonluovutussäännösten taustalla näyttäivät tosiasiallisesti olevan täysin muut tavoitteet, kuin kansalaisten valvontamahdollisuuksien lisääminen. Luovutusten edellytyksiä tulee siis peilata edellä esitetyllä tavalla yksityiskohtaisemmin tietosuojasetusta vasten.

4 § Julkisten tietojen luovuttaminen liikenteeseen liittyviin tarkoituksiin

Liikenteen turvallisuusvirasto saa luovuttaa tietoja 1) kohdan mukaan liikennepalvelujen tarjoamiseen ja kehittämiseen ja tutkimukseen. Esityksen perusteella jää osin epäselväksi se, viitataanko tutkimuksella tässä yhteydessä tietosuojasetuksen tarkoittamaan tieteelliseen tutkimukseen vai johonkin muuhun tutkimukseen. Tietojen luovuttaminen on tarkoitus mahdollistaa myös 5 §:n nojalla tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiotoimintaa, joka on jotain muuta, kuin tietosuojasetuksen mukainen tutkimus. Näiltä osin on syytä selkeyttää, mitä tarkoitetaan milläkin tutkimuksella sekä tarkastella vielä näiltä osin säännöksen tarpeellisuus suhteessa yleislakeihin. On myös tärkeä muistaa, että tietosuojasetuksen määritelmiä ei saa määritellä kansallisessa laissa uudelleen.

5 § Tietojen luovuttaminen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan

Kuten jo aiemmin todettu, kun henkilötietojen luovuttaminen halutaan mahdollistaa liikennepalvelujen tarjoamiseen ja kehittämiseen (4§) sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan (5§), ei käsittelyn voida katsoa perustuvan suoranaisesti Liikenteen turvallisuusviraston lakisääteiseen tehtäviin (6 1 c), koska tiedot on nimenomaisesti tarkoitus luovuttaa edelleen. Käyttö muuhun kuin alkuperäiseen tarkoitukseen on mahdollista vain, jos tietosuojasetuksen 6 artiklan 4 kohdassa säädetyt edellytykset ovat käsillä.

Huomionarvioista on myös se, että esimerkiksi tietosuojasetuksen 21 artiklassa oleva vastustamisoikeus ei koske sellaista henkilötietojen käsittelyä, joka tapahtuu tietosuojasetuksen 6 1 c:n perusteella. Näin ollen rekisteröidyillä ei olisi tietosuojasetukseen perustuvaa oikeutta vastustaa tietojen käsittelyä ja he olisivat tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan osalta huonommassa asemassa, kuin esimerkiksi tieteellisen tutkimuksen osalta, joka on kuitenkin tietosuojasetuksessa tunnustettu yhteensopivaksi ja yleisen edun mukaiseksi käsittelyksi.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuojafi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

Todettakoon lisäksi, että tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan käsitteeseen sisältyy vahva vaikutelma siitä, että toiminta tähtää ennen kaikkia liiketoimintaa ja näin ollen yksittäisen yrityksen etuun. Tätä kautta on kyseenalaista, voidaanko kaikki tällainen toiminta katsoa johdonmukaisesti yleisen edun mukaiseen tehtävään liittyväksi, vaikka olisikin annettavissa yksittäisiä esimerkkejä siitä, milloin tällaisessa toimintaa voidaan perustella myös yleisen edun mukaiseen tehtävään liittyvillä argumenteilla.

Ehdotetun lain 5 §:n 2 momentissa säädetään koneellisesta tietojen käsittelystä. Todettakoon, että tällainen käsittely kuuluu tietosuojasäännösten alaan. Ehdotettua säännöstä olisi kuitenkin peilattava tietosuoja-asetuksen. Mikäli kuvattuun käsittelyyn liittyy päätöksentekoa, huomioitava myös asetuksen 22 artikla.

7 § tietojen luovutuksen rajoittaminen ja 8 § Henkilön omien tietojen hallinta

Tietosuoja-asetuksen 12 – 22 artikloissa on säädetty kattavasti rekisteröidyn oikeuksista. Asetuksen mukaan rekisteröidyn oikeuksista voi kansallisesti säätää toisin vain siten, kuin sen 23 artiklassa ja IX luvussa säädetään. Oikeuksien sisältö tai toteuttamistapa ei ole kansallisen liikkumavaran piirissä. Näin ollen henkilön omien tietojen hallinnasta tai muista rekisteröidyn oikeuksista ei tulisi säätää kansallisesti toisin, ilman asetuksesta tulevaa perustetta. Rekisteröidyn oikeudet riippuvat osin henkilötietojen käsittelyperusteesta. Mikään ei kuitenkaan estä viranomaista hyvän tiedonhallinnan hengessä nostamasta käytännössä palvelutasoan siten, että rekisteröity voi paremmin hallita tietojaan.

Lopuksi

Edellä esitettyjen huomioiden osalta nyt lausunnon kohteena oleva esitys kaipaa vielä tarkempaa ja yksityiskohtaisempaa tarkastelua tietosuoja-asetusta vasten sekä sitä, että lainsäätäjä avaa selkeämmin ja yksiselitteisemmin tekemänsä ratkaisut suhteessa tietosuoja-asetuksen artikloihin.

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio

Ylitarkastaja

Raisa Leivonen

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00